

здатності адаптуватися до різних типів даних, каналів зв'язку та методів витоку, що розвиваються.

Список використаних джерел

1. 10 Keys to an Effective BYOD and Remote Access Policy. Phelps. URL: <https://www.phelps.com/insights/10-keys-to-an-effective-byod-and-remote-access-policy.html> (дата звернення: 01.04.2024).
2. BYOD cybersecurity risks: How to protect a remote workforce. Roebuck Technologies. URL: <https://www.roebucktech.com/it-blog/byod-cybersecurity-risks-how-to-protect-a-remote-workforce/> (дата звернення: 01.04.2024).
3. Singh G. Cybersecurity in the era of remote work: security risks & best practices. LinkedIn: Log In or Sign Up. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/cybersecurity-era-remote-work-security-risks-best-practices-singh> (дата звернення: 01.04.2024).
4. Амахра. A Guide to BYOD Security: Policies, Pros & Cons and Best Practices. Microsoft Expertise to Accelerate Your Business - Амахра. URL: <https://amahra.com/articles/byod-security> (дата звернення: 01.04.2024).
5. The impact of remote work on cybersecurity. TeamViewer. URL: <https://www.teamviewer.com/pl/insights/the-impact-of-remote-work-on-cybersecurity/> (дата звернення: 01.04.2024).

Талаш Валерія Юрїївна

Здобувач другого рівня вищої освіти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування».
Донецький національний університет імені Василя Стуса

ФУНКЦІОНУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ЦНАП ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Особливо важливим питанням є забезпечення доступу до базових адміністративних послуг громадян України, які опинилися в складних життєвих обставинах через війну. Тому функціонування мобільних ЦНАП у воєнний час змогло частково вирішити проблему доступу до адміністративних послуг для вразливих верст населення, зокрема, внутрішньо переміщених осіб та мешканців деокупованих та прифронтових територій.

Інноваційним рішенням в сфері децентралізації стало запуск проекту організації надання адміністративних послуг у форматі «мобільного офісу» ще в листопаді 2017 року. Завдяки європейському досвіду та програми «U-LEAD з Європою» стало можливим надання якісних та своєчасних адміністративних

послуг мешканцям громад, у складі яких є велика кількість віддалених невеликих населених пунктів, де неефективно чи неможливо облаштувати стаціонарні офіси ЦНАП. Мобільні ЦНАП – це пересувні офіси, які оснащені необхідним обладнанням та програмним забезпеченням для безпосередньо надання базових адміністративних послуг.

Мобільне надання адміністративних послуг мешканцям є доволі корисним в кризових ситуаціях, оскільки вони є гнучкими, автономними, сприяють комплексності та доступності послуг. Такі ЦНАП надають послуги у віддалених населених пунктах, де проживає близько 50-70% мешканців громад.

Функціонування таких ЦНАП в Україні в умовах воєнного стану є суттєво важливим для забезпечення доступності надання адміністративних послуг населенню. Впродовж останніх років найпоширенішими послугами, які надають мобільні ЦНАП, є оформлення матеріальної та соціальної допомоги, субсидій, реєстрація внутрішньо переміщених осіб, оформлення заяви для компенсації за пошкоджене майно, реєстрація та зняття з реєстрації місця проживання, видача витягів з реєстру територіальної громади, реєстрація права власності та інших речових прав на нерухоме майно та консультації щодо укладання договорів з представниками організацій, що надають послуги з водо -, тепло -, газо - та електропостачання. Тобто, більшість адміністративних послуг, що надаються у стаціонарних ЦНАП, надаються і в мобільних. Виняток становить послуга з реєстрації актів цивільного стану, адже така послуга інтегрована лише в кілька пересувних ЦНАП. А паспортні послуги не інтегровані ще в жоден мобільний ЦНАП. Також деякі мобільні ЦНАП додатково використовуються для надання гуманітарної допомоги.

Завдяки шведсько-українському проєкту PROSTO «Підтримка доступності послуг в Україні» деокуповані та постраждали від війни громади (Харківська, Херсонська, Чернігівська, Запорізька, Миколаївська, Київська, Сумська області) отримали авто та обладнання для надання послуг у форматі «мобільного ЦНАП» [2]. Таким чином, ще понад 600 000 мешканців можуть якісно, швидко та зручно отримати послуги.

Доречно ще розглянути кейс «передачі» мобільних ЦНАП громадам, що постраждали від російського вторгнення. Наприклад, за ініціативи Міністерства цифрової трансформації України та за сприяння PROSTO було забезпечено передачу мобільного ЦНАП в користування Бишівській громаді Київської області від Курахівської міської ради Донецької області. Так сталося через те, що у березні 2022 року Бишівська сільська громада зазнала ракетних обстрілів та авіаударів. Внаслідок цього було пошкоджено будівлю ЦНАП. І так як, мобільний ЦНАП Курахівської громади Донецької області припинив функціонування через активні бойові дії, було вирішено розробити пакет модельних документів передачі майна від громади до громади у тимчасове

користування.

Таким чином, мобільні рішення можуть швидко реагувати на зміну зовнішніх факторів, які мають вплив на надання адміністративних послуг. Об'єднання територіальних громад з великою кількістю віддалених населених пунктів сприяло виникненню мобільних ЦНАП на базі мікроавтобуса. Потреба у наданні адміністративних послуг у прифронтових зонах Луганської та Донецької областей стала передумовою створення мобільних ЦНАП на базі вантажівок (ЦНАП-трансформери), що надало можливість обслуговувати велику кількість громадян. А під час повномасштабного вторгнення та деокупації частин територіальних громад було розроблено мобільні ЦНАП на базі легкових авто, які значно дешевші в обслуговуванні.

Таким чином, мобільні ЦНАП стали важливим інструментом для полегшення доступу громадян України до державних послуг під час повномасштабної війни. Адже багато стаціонарних ЦНАП виявилися недоступними для більшості населення в умовах ведення активних бойових дій, руйнування інфраструктури та переміщення населення. Виходячи з цього, можна виділити такі рекомендації щодо діяльності мобільних ЦНАП під час війни, як: проведення тренінгів та навчання для персоналу мобільних ЦНАП, що будуть стосуватися професійної та психологічної підготовки, а також надання першої медичної допомоги, правил безпеки та дій у разі екстрених ситуацій. Необхідно перш за все подбати про безпеку персоналу та громадян. Наприклад, обирати локацію біля укриття, забезпечити персонал засобами індивідуального захисту (бронежилети, каски та ін.) якщо послуги надаються у прифронтовій зоні, мати резервні канали зв'язку (радіозв'язок, супутникові телефони) для надзвичайних ситуацій, використовувати шифрування даних та захищені з'єднання для обміну інформацією. Доречно також використовувати мобільні ЦНАП додатково для гуманітарної допомоги або евакуації населення, регулярно інформувати громадян про розклад роботи та місця розташування мобільних ЦНАП через різні канали (соцмережі, мобільні додатки, оголошення та ін.), забезпечити попередній запис на консультацію за допомогою гарячих ліній або онлайн чатів. Тож, комплексне дослідження функціонування мобільних ЦНАП в Україні в умовах війни має важливе практичне значення, адже може бути використане для вдосконалення цього механізму надання адміністративних послуг та забезпечення максимального доступу до них громадян України.

Список використаних джерел

1. PROSTO. Моніторинг роботи мобільних ЦНАП в умовах війни.

URL:

file:///C:/Users/Valeria/Downloads/PROSTO%20Monitoring%20the%20work%20of

%20mobile%20ASCs.pdf (дата звернення: 03.04.2024.)

2. PROSTO. Передача "Мобільних ЦНАП". URL: <https://www.prosto.in.ua/ua/novyny/novyny/delivery-of-mobile-ascs-2> (дата звернення: 02.04.2024.)

3. UNPD. Мобільний ЦНАП поблизу дому. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/mobilnyy-tsnap-poblyzu-domu> (дата звернення: 02.04.2024.)

4. Платформа Центрів Дія. Громаді, де було зруйновано приміщення Центру, передано мобільний ЦНАП. URL: <https://center.diiia.gov.ua/blog/gromadi-de-bulo-zrujnovano-primisenna-centru-peredano-mobilnij-snap> (дата звернення: 01.04.2024.)

5. Урядовий портал. Деокуповані громади отримали «мобільні ЦНАП». URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/deokupovani-hromady-otrymaly-mobilni-tsnap> (дата звернення: 03.04.2024.)

Козюра Ігор Валерійович

Доктор наук з державного управління,
професор кафедри менеджменту.

Полтавський університет економіки і торгівлі

ІНСТРУМЕНТИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Десятирічне функціонування в процесі децентралізації та досвід роботи в період пандемії коронавірусу допомогли територіальним громадам швидко самоорганізуватися та адаптуватися до життєдіяльності в умовах воєнного стану. Це дало змогу забезпечити стійкість громад, зокрема щодо розміщення ВПО та релокації бізнесу [1].

Виклики та перешкоди у розвитку територіальних громад в умовах воєнного стану передусім пов'язані з безпековими заходами і фінансовими обмеженнями, соціальною мобілізацією громадян для спільної роботи над розвитком територій, кадровим потенціалом для ефективного управління розвитком громад.

Так, серед напрямів та інструментів місцевого самоврядування, що можуть бути використані для організації розвитку територій під час воєнного стану, можна виокремити такі.

Вивчення розвитку трендів під час воєнних дій у різних галузях сфери публічного управління, дослідження викликів та можливостей для розвитку місцевого самоврядування в умовах воєнних дій, з метою виявлення та